

TELEGRAFUL ROMANU

Nr. 34. ANULU XV.

Telegraful este de două ori pe săptămâna: joi și Duminică. — Prenumeratunea se face în Sabiu la expeditorul foieș de afara la c. r. poste, cu banii gata prin scrisori francate, adresate către expeditor. Pretul prenumerării pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ur pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei și pen-

tru provinciale din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru principi și teritori straine pe anu 12 pe $\frac{1}{2}$ anu, 6 fl. v. a.

Inseratele se plătesc pentru
întea ora cu 7. cr. și după
a două ora cu $5\frac{1}{2}$ cr. și pentru a
treia repetare cu $3\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Sabiu, în 27 Aprile (9 Maiu) 1867.

Excelența Sea Preasântul Parinte Arhiepiscop și Metropolit Andrei Baronul de Sighișoara plecă Luni preste Clusiu la Pestă.

(AO) Sabiu 26 Aprile.

Incoronarea va să urmeze câtu mai curând și lucrările cele rapedi pentru pregatirea la acestu actu însemnat dovedescu cătu este de momentuosa impregiurarea acăstă. Nu mai puținu audim vorbindu-se impregiuru-ne de însemnetatea acestui actu până la politicul celu din urma dela tiéra. Să unu si altu privescu în acăstă unu punctu, dela care are să incépa o era nouă politica.

Candu plutesce cine-va pre o apă trebuie să caute să exploată unde apei în favorea direcțiunii sale, pentru că se lăsa în voi'a undelor, apoi acele du potu duce orbesce pote și în unu portu (limanu) dorit, dura lu potu și își de tōte stâncele vediute și ascunse și lu potu și dă prada valurilor, său pote duce la unu portu, pre care celu ce siede în vasu nu-lu doresce.

De candu scriemu și noi lucruri atingătorie de politică nostra amu esprimatu parerea, ca în impregiurări politice, cari suferă pré bucurosu asemănările de mai susu, va se dica, cari cercu dela noi sa nu siedemt tocmai acum cu mânile în sinu, trebuie să fîm activi. Activitatea inca era indigata insa nu precisa până în detaliurile cele din urma ale acțiunii. Pentru ce? Pentru că acăstă nu sta în competenția unui diuariu, ci în a celor, pre cari increderea națiunii ia alesu, că sa afle accea ce va fi folositorul pentru poporu. Indigitația nostra, carea de altmintrea diferențe putinu dela precissiune, era asediata în celu din urma actu naționalu, în votulu separatu dela dietă clusiana din 1865. De aceea pre lângă tōte căte să disu și scrisu noi și astadi vomu pretinde dela cei ce au parasită acestu terenu a se întorce la densulu.

Insemnetatea acestui din urma e unu ce firescu și de a se aduce în legătura cu evenimentul celu promenit în fruntea acestui articulu.

Unu lacru insa ni se pare de lipsa sa-lu facem cu acum. Cugetandu la lucrările constitutioanali, cari au inca sa se incépa, sa trecem odata în revista și puterile de cari dispunem si după ce vomu face acăstă sa meditămu putinu și asupra' a celor ce aru trebui a se mai recrută și de unde.

Viția constitutioanală nu e unu ce momentanu, nici unu ce statuianu. Formă ce o capeta la dintăiul pasu nu e și aceea care sa fia și după acăstă. Constituția are unul si acelasiu și tu; trupulu ei insa, formă esterioră, e supus schimbărilor, după cum cercu trebuintele statului în care se exercită. Sufletulu ei este principiulu, că poporul sa destine liberu prin representanti sea, impreuna cu monarculu seu, de sătea sea; formă se intocmesce după puterile ce le scie desvoltă poporulu. În tipulu acăstă vedem si amu vediutu constituționi, unde reprezentanti poporului se aduna prin moduri mai restrinse și eara din contra; amu vediutu și vedem constituționi, unde formă, prin libertățile și institutele cele diverse, dar folositere, e placuta, și din contra unde tōte aceste suntu numai o umbra debila.

Trebuintelor recerute la formă esterioră a constituționi e de lipsa a li se face locu în acăstă și spre acestu sfersitu se cere din partea celor ce vrēu sa le castige valórea, o soibaria actiuitate.

Amu mai făcutu și digressiunaa acăstă pentru o vedeam de necessaria și pentru aceea, ca a priori sa constatăm, ca în atari intreprinderi constituționale se cercu cătu de numerose și va-

rie, după cum suntu de varie și trebuintele unui poporu, carele are chiamarea de a figură în societatea omenescă.

Temprile vechi și noiue au contribuit la creația de diferite clase ale societății omenesci și astă vedem în statele cele mai multe o clasă numeroasă a aristocratiei (proprietari mari de pământ); a celătienimiei (industriei) și a agricultorilor (proprietari mici de pământ).

Noi, cari sătea ne-a asediul aici unde ne aflăm că sa trăim și cu alte popore venite spre a locu impreuna cu noi, amu avutu a trece prin faze, după cari vedem ca clasă cea d'antăi nu o avem mai de locu, a douăa în măsura pulina și a treia cea mai numerosă. Sa cautămu bine în gărua nostru și apoi aflăm că industria noastră se restringe mai cu séma pre marginile tierii și stă mai multu în comerciul parte mare cu produse crude, ieră ceealalta se restringe în vre-o căteva cetăți și orașe. Ea, industria de-si vechia, totuși inca destulu de juna, precum e ea preste folu în tierra nostra, are de aici încoło sa se imbarbașe, va sa dica, de aici încoło are sa adune puterile sele și se producă altele noiue, înătu se păta devină o colona națională constituțională. Ea trebuie dura grăbita, că o planta ce ese din pământ și începe a se dezvoltă, îndandu-o și cultivându-o prin scole de soinu ei și aceste nu suntu altele, decâtace, unde sa se grijescă de cunoștințele și cunoștințele reale și naturale.

In modulu acăstă noi amu vedé, ca în viitoru s'aru cristaliză în diverse părți ale tierii puncte centralizăre, unde industria noastră și-aru face ciburile sale; pre lângă care inca s'aru asediá în măsura însemnată și cunoștințele de totu felul; se aru creă o inteligenție trăză și după cum dice lumea independentă.

Până candu astă dura societatea nostra națională, prin crearea unei clase însemnate de cetățeni va ajunge în stare să se păta radimă pre ea fără de a nescoti pre ceea ce o avem, suntemu mai multu avizati la cea a tieranilor său a agricultorilor. Candu o dicem acăstă nu dicem ca în corporile representative sa intre numai agricultori că atari, ci ne marginim a privi tota societatea nostra în tota dezvoltarea de ună clasă inca neramificata cum e la alte națiuni, în carea cuprindem si pre antestatatorii bisericesci și nobilimea cătă ne-a remasă și ne e credincioasa și pre inteligenția, carea au esită mai multu său mai putinu deadreptulu din sinulu agricultorilor și cărei noi i dicem simplu: națională.

Noi dura astadi representandu o națiune, carea acum se repune pre cararea egalei îndreptățiri, nu putem face alegere cu felul posibilă omeneilor nostri, ci-i luăm de unde i avem. El la noi nu suntu ai cutărei său cutărei clase, ci suntu numai ai națiunii și ei au în totu loculu să ne reprezenteze totu felul de interes naționali. Cumca o atare sarcină nu e usioră este adeverat, decâtace deca suntu adeveratii fi a unei mame, va căută să fie se o ajute de cate-ori acăstă va cere ajutorul dela ei.

Recapitulană acum cele dîse până aci apoi vedem ca noi de presentu sa ne ingradim pentru lipsele naționale iera pentru venitoru se recrută din numerul celu mare al poporului, factorii sociali ce ne lipsescu. Nu pentru cari de acum suntu că a tari misie, ci pentru că povă sa se imparte și sa fia mai usioru purtată.

Atunci apoi deca va mai fi să care-vă creștere, și socială și politică, atât de decidiu, precum se află la unu omene astădi, apoi nu nearu cuprinde temere și mare de sătea nostra, chiar și candu amu vedé ca reîntă său naivitatea mai lo-

vescă cete odata în clerulu, carele pâna la 1848 au fost singuri, și în intelectuali, carea de atunci încecă a lucratu împreună cu celu dintăi la destinele noastre.

Evenimente politice.

Sabiu 26 Aprile.

Dupa cum se vede și din corespondințele noastre dela Clusiu, ce le publică mai la vale, Comisariul regescu a sositu Dumineca în Clusiu. „Hr. Ztg.“ aduce în nrul seu de eri unu telegramu dela Clusiu din 6 Maiu (24 Aprile) în care spune, că Excelența Sea, Comisariul reg. au cuvenită către membrii, cari compun Guvernul tierii în unu modu sternitoru de incredere. A accentuat greutățile ce le aduce cu sine starea de transiție, multiamiră și impacarea naționalităților și aventura materială a tierii. Aceeași foia din carea scotem impasirea acăstă telegrafica aduce în fruntea ei unu articolu intitulat: „La primirea comisariului regescu, dlui conte de Pechy“. Hr. Ztg. motivată din acelu cuprinsu alu telegramului salută și binevenită sosirea Inaltei persoane în tierra. Ea astă lucre firescu că la toti și în tōte părțile nu se va pute face pre voia; acăstă abia va fi cu putință în Transilvania. „Însă“ continua mai departe, „acelă pre carele lăpusu M. S. în fruntea tierii, deca va merge pre cararea sapientiei (intelectualnei) și a dreptăției va sci castigă și increderea acelora, cari nu acceptau dela mularea lucurilor de acum nici o mantuire și cari de aceea cauțau numai cu unu simtiument de o rece rezerva în cursul celu nou de lucruri.“ În fine și exprima totu Hr. Ztg. dorintă, deca „Eseel. Sele i-ar succede de a tiné partidele în Transilvania în frēu, și produce în inimile locuitorilor acea unitate și comunitate de vointia și acțiune, carea e de lipsa pentru armonia, putere și succesu.“ — Unu evenimentu acăstă de pusu la inima.

Din Ungaria avem sciri despre restaurările ce se facu prin comitate și ca acelle a reesită în multe locuri în favorea celor din stângă dietei ungare.

Unu altu evenimentu nu tocmai de mare însemnatate, privită în esteriorul său, dura forțe caracteristică pentru ori-ce poporu ce se interesă de viță constituțională, e maiu cea mare ce a iruptu în Ungaria, la cei ce predicau în anii trecuti și mai predică și acum cu invocare contra hirocratismului, de a capătă posturi său după cum se mai dice funcționi, în servitiul statului. Manevrele cele multe de a discredită pre cei cari suntu déjà în posturi nu proveni din simtiument constituționalu, ci din dorul de a înlocui ei pre cei ce se află în ele. Pre cine ii interesă de a cunoșce mai de aproape aceste candidaționi se deschide coloanele (la noi în tierra) folor magiare scrise în limbă magiară și nemțescă și de acolo se va convinge. —

Dietă Croației s'a deschisă la 1 Maiu prin presedintele dietei Dr. Suhay cu cuvintele: Prin pr. in. decisiune suntemu iera adenati spre continuarea desbaterilor, intrerupte prin rescript. reg. dela 4 Ian. a. c. E probabilu ca noi vom avea sa decidem sortile iubitei noastre patrie în dietă acăstă. Dupa acăstă presenta actele respective sosite în restempulu amanării dietei.

Acăstă siedintă este însemnată prin provocarea ce se face în rescriptul din 23 Aprile a. c. de a fi reprezentata Croația și Slavonia în dietă Ungariei la actului incoronării și determinarea acestei provocări într'acolo, că deputatii sa fia celu multă pâna în 15 Maiu la dietă Ungariei, că sa fia de satia la statoriște diplomei inaugurate. Din Siedintă a două a acestei diete astăzi, ca să compusu o comisiune, carea sa elaboreze unu responsu la rescriptele p. in. statore (comisia) din nōne membri dintre cari și e se dice ea suntu de partidă națională.

Revista diuaristica.

Cetimur in „Zukunst“:

„Actiunea dietei din Agram s'a inceputu si inca dupa cum acceptam si cum se intielege de sine. Partit'a unita independenta nationala liberala formeza judecandu dupa alegerea comitetului, majoritatea. Fostul cancelariu de curte Mazuranici este antestatatorul unui comitetu carele va tinde prim'a sea vorbire apologica pentru art. 42 — alu paladiului regatului triunitu — care s'a facutu sub tempulu acel'a, in care au fostu Mazuranici cancelariu. Pretensiunea din rescriptu, ca sa se tramita pana in 15 Maiu representanti in diet'a unguresca, dupa propunerea comitetului de adresa se va refusá.“

Totu acesta fóia dice in „revist'a sea diuaristica“, ca „organele dualistice tacu despre deschiderea dietei croate, dupa ce s'a leganatu mai inainte in sperant'a cea dulce, ca la tota intemplarea aceea se va invó cu tendintile din Pest'a. „Wanderer“ au marturisit, ca multe lucruri, cari se facu in contr'a regatului triunitu, nu formeza libertatea potentiată. „N. Fr. Pr.“ eu liberalismulu ei cusoescu se bucura de perplexitatea, in care s'a venit diet'a din Agram si de pasii ce s'a aflat de bine a se face in contr'a Episcopului Strossmayer. Press'a vechia din punctu de vedere centralisticu e de opiniunea contraria.“

„Wanderer“ din punctu de vedere ungurescu este forte ingrijit pentru protectorulu dualismului. Elu consacriza „unei miscari din cercurile de carte“ un articulu intregu, ca sa constateze, ca repasarea, carea e possibilu ca o va face Beust, va atinge Ungaria in modu forte neplacutu. Asiá ce-va i credeau lui „Wanderer“ si suplinim temerea lui cu aceea, ca nu numai ungurilor, ci chiaru si baronului Beust i-aru cadé forte reu, candu aru fi demisiunatu.“

„Narodni noviny“ dicu in privinti'a dietei din Agram: Eppulu Strossmayer indata in siedinti'a cea dintai nu au fostu de fatia, si acesta e unu ce caracteristicu pentru positiunea ce o va luá die-t'a mai incolu. Cumca intr'alta privintia nu li se promite croatilor unu „Maiu“ frumosu, se vede din respingerea adresei. Noi nu ne indoim nici decat, dice fóia, cumca provocarea ungurilor se

va responde in Agram cu resolutiune. Insa ce va folosi acésta? Séu voru ajutá oficierii granicieri, cari nu desbatu, ci votéza, — că si majoritatea dietei boemice — séu se va disolve diet'a. Tote cálile duc la Pest'a! Pentru aceea nu ne remâne altu ce-va de a face, fára că sa le postim frati-lor nostri din Croati'a curagi si perseverantia pentru tempulu acel'a de esaminare, care i ascépta pre slavii austriaci. Insa unu proverb vechiu dice: Cu cătu este o furtuna mai veementa cu atât'a trece mai curendu.“

C l u s i u 22 Apr. 1867

Astadi intieleseiu din isvoru siguru, cumea Escelent'a Sea Comissariulu regescu va sosí mâne Dumineca in 5 Maiu a. c. st. n. dupa prândiu intre 4—6 ore in Cetatea Clusiu la cuartirulu pregatit in cas'a cea mai frumosa din strad'a Monasturului interna (Belsö Monostor utcza) fosta a Cont. Mikes János iéra acum'a a negotiatorului arménii Corbulu (Korbuly). — Primirea va fi cea mai entuziasistica, maretia si splendida, asiá cătu nu se poate descrie. — Program'a primirei precum intieleseiu, va fi asiá: La marginea limitei cetăției Clusului in strad'a Monasturului estranea, lângă podulu de pétala, va primi pre Escel. Sea gremiulu magistratului si negatiorescu. — Dealungulu stradei pana la pórta de triumfu de lângă pórta cetăției voru să de două părți corporatiunile cechale cu întrég'a sodalitate si cu standardele loru. — In pórta si lângă pórta de triumfu va fi intempinat de corpulu In. Gugernu regescu. — In lâuntrulu portiei de două părți ale stradei pana la resedintia voru sătote corporatiunile institutelor scientifice cu junimea studiosa de tota confessionile; — insa mai aproape de pórta resedintei va sta junimea studiosa ev. ref. avendu propri'a sea musica instrumentala. — Festivitatea primirei se va incepe mâne deminézia cu espunerea standardelor nationale magiare in Cetate si in suburbii; — sér'a va fi iluminatiune asemenea in tota Cetatea. — O bandiera de calareti alesi inca nu va lipsi, precum amu intieleseu. —

De sine se intielege, ca stralucitele Costume nationale acum mai multu că ori candu voru fi reprezentate, — ca intre primitorii oficiozii

FOISIÓRA.

Despre poesi'a româna.

(„Convorbiri literare“)

Condițiunea materiala a poesiei.

(Urmare.)

Acésta parte a poesielor române moderne este plina de erori in parte asiá de comic, incat potu deveni unu isvoru bogatu pentru halmanace umoristice, si cu cătu autorulu vrea sa fia mai solemnă seu mai doiosu, cu atât, se intielege, impressiunea este mai ridicula.

Unu poetu compara:

Primavára cea dorita dela sferele senine
Pe-a zefirului aripi intre noi voiósa vine,
Sub usiórele ei pasuri mii de flori au resaritu,
Câmpulu, muntele si codrulu de nou iar au inverditu,
Aerul seninu s'adapa de-a suslarei ei mirose,
Si din sinu-i rouréza pe tierána ploii manose.

Primavára vine cu pasiuri usióra si ploua din sinu!

Altulu dice:

Talia-ti inalta si subtirica,
Ochii tei negri de abanosu,
Mân'a ta alba si mititica
Face din tine unu ceru stelosu.

Talie inalta, ochi negri si mân'a mica facu unu ceru stelosu!

Unu poetu cântă:

Sa fiu zefirulu, sa fiu zambila,
Prin cele fete sa saltu usioru.

Sa salte prin fete că zefirulu seu că zambila!

Altulu compara:

Susu la Petricica
Candu mergea fetio'a

Si sta diulic'a,
Vitieii padia —
Isi luá de furca,
Si că o haiduca
Si că o naluka
In tusisii torcea!

Si in altu locu:

Ochii cum ii jóca
Cá la o sierpóica,
Cá o panduroica, etc.

Cetimur intr'o fóia noua din Iassi (Septembre 1866):

Adoru tare adeverulu,
I-lu adoru ca e frumosu,
Preeum e in flóre merulu,
alu livedii pomu frumosu.

Adeverulu frumosu că merulu!

Unulu incepe:

Bela copila de gratii plina
Musa sublima, sóre d'amoru,
Coruri de nimfe pe buza-ti lina
Le vedu cum jóca incetisoru.

Inchipuiti-ve o buza lina, pre care jóca coruri de nimfe!

Unulu se adresáza la iubit'a sea:

Tu flóre frumusica, că ceriulu de marézia,
Ca densulu de albastra...

Ear altulu dice:

Aste inimi prea 'nfocate
Cu stalpári de nemurire
De alu pâcei imnu legate
Cântu a patriei iubire!

Ce imagine teribila i Inimi infocate, legate de unu imnu cu stalpári de nemurire!

Dar destulu si prea destulu de acésta infirmeria a literaturii române, si sa revenim in fine la partea seriósa a cercetărilor, ce ne occupa.

Recapitulandu resultatulu dobenditu din analisarea precedenta a detaiurilor poetic, constatâmu că demonstreaza urmatorele propositiuni din incepertu disertatiunei:

Particularităatile stilului poetico (espressiuni determinate, epitete, personificări, comparări) purcedu totu din trebunti'a de a sensibiliza gandirea obiectelor; acésta provine din necessitatea de a crea poesiei elementulu materialu, ce nu-lu afaga afara din sine, de care insa nu se poate lipsi nici unu opu de arte, frumosulu fiindu togmai exprimarea unei idei sub o forma sensibila corespundatoare.

Din aceste reflexiuni intielegemu in acelasi tempu ce vrea sa dica multu discutat'a originalitate a poetului. Poetulu nu este si nu poate fi totu deun'a nou in ide'a realizata: dar nou si originalu trebue sa fie in vestimentulu sensibili, cu care o invelesce si care lu reproduce in imaginatiunea nostra. Subiectulu poesielor, impressiunile lirice, pasiunile omenesci, frumosile naturei suntu aceleasi decandu lumea; noua insa si in perpetuu variata este incorporarea loru in arte: ací cuventulu poetului stabilisce unu raportu pana atunci necunoscute intre lumea intelectuala si cea materiala si descoperire astfelu o noua harmonia a naturei.

Ne pare importantu a insistá asupr'a acestorui adeveruri fundamentale ale literaturii: căci tocmai ele suntu astadi perdue din consciinti'a junei nostru generali, si de aceea astadi suntu in periculu de a nu mai ave poesia adeca de a nu mai ave unu din puternicele, mijloce de cultura a le societăției române. Este probabilu, ca politic'a ne-a surpatu mic'a temelie artistica ce o pusesera in tiér'a nostra poeti' adeverati Alexandri, Bolintinenu *), Gr. Alexandrescu. Atâtul celu putinu este siguru, ca cele mai rele aberatiuni, cele mai decadente produceri intre poesiele noastre de unu tempu incóce, suntu cele ce au primitu in cuprinsulu loru elementele politice. Si caus'a se intielege usioru: politic'a este unu productu exclusiv alu ratinei logice, poesi'a este si trebue sa fia unu productu alu fantasiei (altfel nici nu are materialu): un'a dar

* Intielegemu pe Bolintinenu de mai nainte, pana la 1852, candu se facu publicarea primelor sale poesii; căci poete ultimele lucrări ale Desele (Eumenidele, etc.) trebue sa aruncânu unu velu de podoare.

nici ca pote fi cineva socotit fără astfeliu de costum.

Cum va fi rezultatul astui felie de primire se va vedea mâne după prânz, — și eu după a mea putinția voiu fi cu atenție la tot, — și apoi la tempul său mi voiu lăsă libertatea a ve incunoscîntă! despre cele următoare, audite și vediute.

Tempul e cam ploiosu și puținu recurosu; va se dica celu mai bunu de primavera, ce promite abudantia intră totă astă cătă e sperantia, ca după Dileu se voru usură multele greutăți, ce se săde ceriul atâtă în cele materiale cătă și în cele spirituale său politice!

Aceasta e comună rugaciune a tuturor naționalităților!

Clusiu 23 Apr. (5 Mai) 1867.

Eselentia Sea Comisariulu regescu sosi astăzi la $\frac{1}{2}$ 3 ore in Cetatea Clusului după Programa ce se vede in nr. Korunk de astăzi. — La porția de triumf a cetăției fu salutat de Secret. gub. Hajoș in numele cetățenilor. — Salutarea și responsul dură $\frac{1}{4}$ de ora bună; — jurnalele o voru descrie pote pre largu, eu de poporu nu fusese nerochosu a o audi. — Candu Esel. Sea porni pe destru dela porța, conducătoriulu Bandierilui comandă unu: „jobbra néz!“ și atunci junimea ev. ref. începă imnul naționalu, — Esel. Sea intră petrecutu de magnati de stind. cehale, și poporu între eljenuri, — apoi urmă unu Rakoczi! după această, eljenuri. — In urma Esel. Sea aratandu-se in ferestră laterală de-a dréptă multiamprință prin 3 salutări ce se primă cu eljen. — Apoi începă muzica unu mersu, și multimea se indepartă in cea mai mare și buna ordine și linisce. — In momentul acestăi audiu, ca D. Cons. gub. I. Macelariu au spusu standardu naționalu român! me dusei sa vedu cu ochii ca astă este, — și vediui ca e astă. Amu intielesu totudeodata, ca in tempul acceptării Eselentiei Sele, fiindu locuinta D. Cons. tocmai in ulti'a Manhei, eră vorba printre poporu, ca sa se iee josu (vegyük le) standardul dara nu s'au intemplat — Audiu și eu cu urechile dicindu: me ducu sa vedu stind. rom. — ce standardu — e acolo! Aceste standardu face mare curiositate. — Astă séra iluminatune generală. —

Mercuri prânzul splendiferous la Esel. Sea.

eschide pe ceealalta.

De aceea vedem, ca poesile politice precum și cele reale istorice, au totă viziul coresponditoru: de a fi lipsite de sensibilitatea poetică. Esemplu voru explică mai bine, ce însemnă această, și pentru mai multă lamențare să începem cu o poesie foarte caracteristică a unei celebrări de ale noastre câtră D. Negri.

O Negri! inamicii a totu ce da marire
Si viția României nu-ți voru puté iertă
Ca ai luat o parte de lauri la unire
Prin insistența ta!

A face=unu singuru populu, o singura domnia
Din dōue; a restrange atâtă postulani,
Credi tu, ca o se facă vr'odata bucurie
Acestora sclavi tirani?

Cuventul datorie spre tiéra, e unu nume!
Si patri'a o umbra, marirea unu eresu!
A face sa remane desprețuita 'n lume
Si 'n umbra mai alesu,

A pună interesul personalor nainte
De interesul tierei, a nu simți vr'unu doru
Candu jugulu reu apăsa aceste locuri sănătate
Acăstă-i legea loru! etc.

Totă aceste strofe cuprindu unu siru de cunoscînte reci, fără imagine, și prin urmare nici nu suntu poesie: suntu unu articulu de jurnal, pusu in rime — o monstruositate literară. Décă unu adeverat talent poetic a ajuns la această decadentă, ce se mai acceptă delă ceialalti?

Unul ne face urmatoreea „poesia“ epica.

CEI 300 EROI DELA SATULU PUTINEIULU (1794).

Cu o despărțire de români aleasa,
Din óstea cea brava a lui bravu trasa,
Radu, Stroe Pred'a, cei trei frati Buzesci,
Si Stoic'a si Radu, frati Calomfiresci,
In căte-va óre batu óstea tatară
Si in dōue renduri ei o sfârșimara;
Apoi punu pe góna hordele barbare,
Sacerandu cunun'a cea nemuritoră.

In această luptă trei sute olteni,
Bravi că si eroii din Calugareni,

Din totă partile sasești au sositu deputațiuni. Mâne voru urmă felicitările Gub. etc.

Dela Oltu, in diu'a de St. Georgiu 1867.

On. Dile Redactoru! „Gazeta Tranniei“ mai de multe ori — și acum mai prospetu in nr. 31 in art. subscrise de D. Baritiu afirma: ca „Legă ea de drepturi a celor trei limbi in Transilvania decretată in dieta la 1864 este confirmata prin preinaltu rescriptu c. r. din 5 Ian. 1865, cu totă acestea nefiindu sanctunata și publicata, éca cum idenega valórea ei.“

In interesul adevărului și alu națiunii române trebuie să dechiaru ca parerea astă e cu totul gresită.

D. Baritiu trebuie să scia ca noi in dieta din Sabiu amu adusu și o legă despre sanctunarea și publicarea articulilor dietali pentru Marele Principatu alu Ardealului, carea e sanctunata in 23 Septembre 1864 (patru) și publicata in dieta, capatandu fia-care membru dietale — intre cari și eu și dlu Baritiu — căte unu exemplar.

Dupa § 1 alu acestei legi, totă legile ulterioare sa substanță Maj. Sele in cele trei limbi ale patriei îndeosebitu spre sanctunare.

Va sa dica confirmarea obișnuită mai nainte se delatura.

Dupa § 3. Legea asiă sanctunata intra prin aceea indată in putere de lege.

Dupa § 3. Articolu dietali se voru tipari, se voru publica prin reg. Guvernul și se voru tramite fia-cărei comunități — căte unu exemplar.

Acestea suntu recerintele unei legi, ce urmă după 23 Sept. 1864.

Acum art. de lege despre intrebuitarea celor trei limbi ale patriei s'au sanctunatu numai in 5 Ianuariu 1865 — va sa dica in urmă legei din 23 Sept. 1864.

Cu deosebitu Rescriptu din 5 Ian. 1865 nr. 88 s'au tramis guvernului r. spre publicare in sensulu legei din 23 Sept. 1864.

Regescul Guvernului cu decretul său din 23 Ianuarie 1865 nr. 5284 au tramis articululu de lege la totă jurisdicția intrătărea exemplare, căte și

comune, și acestea le-au și capetatu, incătu totă comună are căte unu exemplar.

Guvernul regescu pâna in diu'a de astăzi se tine strenu de acea lege, incătu la oficiul Districtului Fagaras, — după cum suntem informați — rescriptele regescu nu vinu in alta limbă decătu in cea română. Nici diet'a din Clusiu nu s'a indus în despre această.

Deci pretendem că dlu Baritiu sa nu se mai indoișcă despre sanctunarea, publicarea și valoarea articulului de lege despre cele trei limbi ale patriei.

Sageta.

De sub Predele serbările Inv. 1867.

Maturitate! Eata cuventul ce se exprima astăzi mai desu elevilor, din scările gimnasiali. Acestu cuventu, care cuprinde in sine destula necesitate, pentru omenei nostri, in mare parte, se vede a fi său uitat său necessitat. Intielegu maturitatea numai in profesiunea fia-cărui; maturitatea macaru in vorbele, judecatile și faptele noastre. Pote n'ară fi de prisosu cuventul acestă, ci dreptă atenție in vorbele și faptele noastre, cari totudună inainte de a le executa, sa le supunem esaminarei ca au ele destula maturitate; corespundu ele cuviintiei, onorei, politicei și tempului de satia.

Déca vomu vorbă in generalu, ore omulu celu luminat, candu face faptele intunecului corespunde numelui seu? Crestinul, candu dusmanesc pre unulu și pre altulu, corespunde numelui seu? Eu credu și cu mine mai multi voru crede, ca nu. Si dela celu luminat cătu delă crestinu se pretinde dragoste, altfel omulu nu e matru, nu e omu, e selbatcu. — Dragostea mea sa o aveti intre voi disc Mantuitorinul, bă chiaru și Pintias și Damonu elevii lui Pitagoras ne arata in fapta acăstă fiindca toti omenei suntu frati și fi ai unui și aceliasi părinte cerești.

Sa venim la altele:

Amu amintit cuventul maturitatea pentru că sa fimu maturi in totă ale noastre; pentru că sa corespundem numelui și chiemărei noastre și pentru că sa nu fimu naivi și nici uneltele nimenui.

Nu sciu cătu este adevărul din scandalul ce se vorbesce ca a cursu la Sacele in dilele de bu-

Singuri se luptara, bravii mei români,
Cu dōuespredice de mii de pagâni:
Toti intr'o unire bravii mei jurara
Pre pagâni sa'nvinga s'au cu toti sa moră.

Satulu Putineiulu fu in dōue dile
Celebr'a strămoșirea dela Termopile,
Ear pandurii nostri eroii Spartani;
Sufletele-acelor trei sute Fabiani
In români trecu in acea di toti
Că sa nemureasca pe'ai loru strâncopoti.

Manualul de istorie alu lui Laurianu, pusu in stantie și trohee, și inca și aceste că vai de ele.

Unu altu scriitoriu, care acum debutăza in poesie, se adresă ințuou diuariu (din Octombrie 1866) la Dumnedieu și-i spune intre altele:

Imperati, regi, principi dara, toti suntu o necesitate Pentru popoli: unii sciu-sa-si implește datori' ce-ai impus, Altulu insa, plinu d'orgoliu, speculeaz' onestitate, Calca in picioare legea, făr' a fi de tine pusu.

Triste scene, suferintie, care striga resbunare;
Totu ce-i sacru, nici virtute, totă aruncate'n ventu.
E tiranul! Elu domnește fără vr'o nerușinare.
Tata, fiu, sotie, frate la elu nu-i decătu cuventu!

Totu ce ceru eu dela tine, este grăbnița scăpare
A celor cari suferă maltratără necontenită.
Ai puterea'n mâna Dòmne; fa si 'ndată va dispărea
Suferintele multamei — si tiranii au peritu!

Si astă mai departe in vr'o dicece strofe, si not'a-bene totă această declamatiune politică este numai o introducere pentru a ajunge la exprimarea dorintiei de a-si revede amant'a:

Elvirita absenteza, nu-i viția pre pamantu.

Intr'u altu diuariu nou (din Augustu 1866) cetele :

Sa scriu la ode linguisatore
N'amu obiceinu, marturisescu;
Chiaru de cuvinte magulitore
In totudun'a me cam ferescu;
Dar cu placere și cu caldura
A-siu scrie multe, pre legea mea
Strâmbă, sucite fără mesura,

Fără de vina cum a-siu putea.

A-siu face un'a acelu care
Democratia aru sprigini,
Si monstruosa centralizare
Că pe o spaimă o aru gonf.

A-siu face un'a cu multiamire
Acelui spiritu ingrijitoriu,
Ce prin scoli bune mai cu grăbire
Aru dă lumina si in poporu

A-siu dură un'a celu ce aru face
Jidani in tiara sa nu zarimu,
Sa ne mai lase in buna pace
Fără de densii că sa trămu,
etc.

Sperămu, ca din oposiția frapanta intre ciatunile din urma și intre poesiele citate mai inainte, lectorulu va fi simțită diferență radicală ce separă poesia de prosa fia acăstă simplă, fia rimată, și va fi intielesu ca inainte de a puté fi vorbă de poesia, trebuie celu putinu sa se implește condiția mechanică a ori căruia opu de arte: afăra materialului sensibil, care pentru poesia consistă in imaginele sensibile desceptate prin cuvinte.

Odata aceasta condiția implită, incepe terămul artelor, posibilitatea frumosului, critică estetică, și de acă inainte vinu apoi cerintele artistice: ca dictunea sa nu fia prea materializata prin imagini, că cuvintele sa fia astă de bine alese, incătu sa intrupeze in modul celu mai simplu și pregnantu ideile poetului etc. Dupa măsură a acestor cerinte se dovedesc apoi adevărul poetu, și se distinge chiaru și in privința cuvintelor literatură clasica deliteratură decadentie. Dar, după cum amu vedutu, de aceste considerații mai inalte nu s'a tractat in paginile precedente, și nici nu credem oportunitatea de a se tracta in literatură nostră, prea tenară inca pentru o estetică mai intinsă. Pentru noi a fostu prima necesitate: a marca in modu demonstrativ linia de separare intre poesie și celelalte genuri literare, pentru că celu putin pe aceasta cale sa se latiesca in jună generatiune unu simtiemant mai justu despre primele elemente ale artei poetice.

T. Maiorescu.

curia ale Invieriei, *) dar in acestu gîru se vorbesce de batâi crancene. Secuii ceangai din Sacele, insuflati de reu voitorii loru, au sarit asupra Saceleloru economi, cari i-si avura oile prin Ardeiu, pentru ca sa nu pasiunescă pe pasiunile Saceleloru. Vedi Dta, siindea pâna aci au fostu ei totu prin România. — Acëst'a s'au intemplatu in diu'a Invieriei si ni se spune ca se aru si schilavitu Ciobanii. De aci oamenii nostri săcure desule conjecturi de uneluri de inspirațuni etc. etc. De aci unii i-si prevestescu unu viitoru impărechiatu si căte si mai căte. —

Acest'a astfelui, altii într-altu felu se iriteză prin vorbe cu temei si fără temei, prin atacuri, discordii si ura, incât fără cauza nascu sapte rele si fără judecata facu crime. Folosulu său urmările la cele ce le facem trebuie sa le judecămu. Deci judeca ce vedi, ce aud si ce simti cu maturitate; judeca vorbele, judeca caușa si judeca pasulu apoi i-lu fa.

Pre cătu suntemu datori, a nu si lasi, si a nu ne parasi drepturile, ci tocmai a le caută si aperă, că sa nu pătimu că Sobololu din fabula, pre atâta avemu o mare datoria de a judecă ce facem pentrucă sa nu simu naivi său gresiti in saptele si drumulu nostru. Ce bine i-a pernă venatoriu lui cu paserea si albină din fabula, căci aceast'a cindu venotoriul era sa pusce paserea i puse acul pe mâna si smintindu, glontiulu merse aură. Paserea nu fu nimerita, ci scapă si venotoriul inca vediendu căti puisorii pre cari avea ea ai nutri se bucură, căci a scapat' Ddieu de mōrte. Albină ajută a se mantu paserea siindea acëst'a era, care i duse cu cioculu ei o frundia albinei cindu era in ap'a de a se innecă. Albină puindu-se pre ea scapă. Sa petrundemu a nu si insielati si sedusi de intrigile altor'a că Corbulu din fabula cu Vulpea. Acëst'a vadiendulu aperatu in pomu cu o bucata de Casu, ea-lu laudă si-lu silf sa-i arate ca scie căntă, cindu ascultandu-o i cadiu bucată si ea i o răpi, căci acëst'a i era scopulu. Multi din cei de astadi se dicu a fi intelepti, prin urmare cu judecata in saptele loro adeca maturi. Dar doved'a acestoru o arata saptele. Quid quid agis prudenter agas et respice finem. —

Petrecerile de capetenia ale românilor brasoveni suntu in serbatorile Invieriei, pre cindu la cei din Ardeiu su mai cu séma la Nascerea Dlui Christosu. Serbarea nașunala este in Mercurea din septembra Invieriei. Multi din celitori acestui jurnal, cred ca, cunoscu datinile de petreceri ale brasovenilor din suburbii de susu. Acestea suntu pentru bucuria si suntu basate pre religiune, de aseca se si incep totu cu "Christosu au inviatu" rostirea cea de bucuria. Astfelu in diu'a Invieriei, junii insoliti de 3—4 buzdugane grele, incungurandu crucea si cantandu "Christosu au inviatu", se departara ce-va, formandu horă nașunala aruncandu pre rendu buzduganulu celu greu spre a-lu prinde in mâna. Luni petrecere grupe de grupe in grădin'a lui Cimenu. Marti totu astfelui pe costă Prundului. Astadi Mercuri serbare nașunala. Escursiunea ce o facu, dela linerii junii pâna la betrâni cu sotii cu totu, dupa Petru lui Solomonu, i-si are tradisunea sea. Acolo in livadea cea frumosa jocă cei'a si casatorii i-si petrecu familiariter. Barbatii au mersu calari si pardea femeiesca in trasuri. Pre la 4 ore pornescu in conductu serbatorescu doi căte doi calari dela cei mai tineri pâna la cei mai betrâni.

Estu tempu insa prin arangiarea Dloru frati I. si N. Padure ne fâcura acestia onore, dovedindu ca romanulu căru i dicu dusmanii ca e "de rendu si proletaru" scie si in petrecere a dă dovedi de maturitate de civilisatiune.

D. Colonelu si Comandantru de aici Wirth cu o suita de 10 oficieri onora petrecerea acëst'a. Intempiarea ce i-au făcut'o o suta de juni, arangarea dela loculu numit u si mersulu loru l'au incantat. DSea porunci că band'a militara sa le intoniedie cănturi romanesci, cindu va trece conductulu loru pre lângă aleiulu de susu; unde se adunase tota lumea tuturor națiunilor de aici. Pre la 6 ore in sunetul pistoleloru si curgendu doi căte doi pre dinaintea cetatei la 300 calareti 30 costumati forte frumosu, intr'o disciplina militara, cu onore a corespunsu posisjunei in care se află. — Multiamita DD. Padure care si din punga a jefuitu multu; Multia-

mita DD. Curatori si negotiatori dela SI. Treime de susu; multiamita Conductorilor pentru arangare si lauda tuturor cari facu lucrurile loru ori de ce specie suntu, cu intelepcine si cu unu gustu forte maturu.

Principalele române unite.

Impartâsimu dupa "Romanulu" urmatorele:

Duminică trecuta, in diu'a de Pasci, Maria Sea Domnitoriolu a mersu in gala la sănt'a Metropolia spre a asistă la oficiul divinu ce s'a celebrat la 1 ora dupa mediodu noptii. Domnii ministri, domnii vice-presedinti ai corporilor legislative, domnii membri ai inaltelor curti de justitia si toti domnii oficieri in garnisóna asistau la acesta serbare.

Liturgia slujita de P. S. S. Parintele Metropolitul primatu incunguratu de inaltulu cleru. In momentulu cindu P. S. S. citea rugamintele afara din biserică si cindu esclama: Christosu au inviatu, s'a datu o salva de tunuri din Délulu Spirei. Potrivit uchiloru tradiționi, sănt'a evanghelie a săntului Ioann a fostu stenografata si pre urma semnată de Domnitoriu si revestita cu sigiliul statului. Maria sea a luat crucea in mâna si o parte din asistenti a sarutat'o. La esirea din biserică, Domnitoriolu a intrunitu in palatul la dejunu de P. S. S. Metropolitul, pre domnii ministri, pre domnii vice-presedinti ai corporilor legiuitor, domnii presedinti ai inaltelor curti de casacie, de compturi de apel, domnii sielsi ai corporilor si d. Prefectu alu politiei capitalei, precum si cas'a sea civila si militara.

Dupa dejunu, M. S. insolitu de cas'a sea militara si domnu prefectu alu Polotiei capitalei a visitat tôte casaramele din orasii.

Varietati.

** Dupa sciri oficiale eri era diu'a determinata in carea sa sosesea M. S. in Bud'a-Pest'a.

** Comitele nat. sasesci Conrad Schmidt au plecatu dumineca la Clusiu spre a salută pre Esc. S. Comissariulu regescu Conte Péchy.

** Mai multi deputati cari au petrecutu serbatorile in sinulu familiei loru reintorcu la Pest'a unde in 7 Maiu n. iera se incep siedintele dietale.

** Din Alb'a Iuli'a se scrie la P. N. ca pentru dieta va fi alesu Fr. Saboslai deputatu.

** Programul in corona're i au suferit uore-care schimbări. Illuminatinea ce era sa se faca in diu'a incoronarei e stramutata pre a dou'a di eara in loculu ei va fi serenat'a cea imposta de facile. Serbările populare se voru tîne la diferite puncte ale padurei cetăției. Boii se voru frige in piția dinainte casei seraciloru. Pe stradale prin care trece conductulu incoronarei se voru construi 21 tribune pentru 8000 de spectatori. Una loge de 4 persoane va costă 40 fl. unu scaunu rangulu dintâi u 6 fl. alu doilea 4 fl.

** Pregatirile pentru incoronare se facu cu o inordare nespusa. Stradele pre unde va avea sa treaca processiunea suntu déjà mai tôte reparate. La colin'a său dambulu, de unde monarculu va face cele patru taetur in patru părți ale lumei, au inceputu a lucră. Radicare a acestei coline va costă pe Statu 40,000 fl. Pentru umplutura se vorbesce ca se va aduce pamentulu colinei dela Pojoni, care a fostu caratu acolo din tôte comitatele Ungariei.

** Eppulu croat u din Diakovar Strossmayer se dice, ca pentru purtarea sea politica e departatul de diet'a croata, si ca elu va caletori in Parisu.

** Si starea legii de intregire a ștei pentru tierile de dincolo de Lait'a se rezolvă dietelor de acolo in modu negativu.

** Monopolul tabacului facuse rotund'a prin diuarie si adeca, ca pentru 1868 e statorulu in principiu radicare a lui si ca va fi inlocuitu cu o dare intreita, pe producținea, fabricaținea si negoziul cu tabacu. "Wiener Abendpost" foia oficioasa declară, ca pote ascură pre ori si cine, ca scirile acelea nu au nici unu temeu.

** Fortificarea (intarirea) Venei, carea s'a mai si demintit u si eara desdemintit u se iera la ivela. Directiunea edila sa si primitu insarcinarea de a se apucă mai intâi de esproprietuinea fondurilor recuperate pentru clădirea fortaretelor si apoi de clăditu.

** (Balu) In 2 Martiu anului curinte s'a tinutu in Linz unu balu publicu in onorea teneri-

moi suboficierilor dela Regimentulu König der Niederlande nr. 63. La acestu balu au lnatu parte unu publicen forte numerosu statu din intelligentia civila, cătu si intregu corpulu oficierilor dela 3 Regimente. Sal'a de saltare era forte formosu decorata; in drépt'a salei era o piramida de pusce, din mijlocul acestei depindeau mai multe flori formosé si mirosloré eara in stâng'a mai multe standarde, in fruntea salei portretele Maj. Sele Imperatului, deadrépt'a-i portr. intregei familie domitoré si portr. mai multoru eroi. La intrarea dlui generalu majoru Caim music'a lu primu cu generalu marsiu dupa aceea s'au incepulu saltulu. Splendorul balului a fostu saltulu a 12 teneri români, cari au jucatu "Romanulu" si "Batut'a" la care saltare au fostu miscatu intregu publiculu coadunat. Dupa finirea saltarei dlu Generalu majoru Caim au multiemiu teneriloru in limb'a germana pentru acesta onore. Eara dlu locotenente primaro Petru de Pu si-au arestatu tota iubirea si multiemirea, pentru ca tenerimea româna s'au purtat cu atât'a sala si mandria naționala la escentarea strabunului saltu, Asemenea si dlu v. locoteninte Iacobu de Ba a sa multiemiu teneriloru saltatori cari fură: Atanasiu Selistenu Führer, din Zalha, Basiliu Olariu corp. din Rebrisior'a, Ioanne Mocsánu corp. din Ormenu, Gavrieliu Florianu corp. din Pinticu, Max. Romanu corp. din Girott, Gregoriu Balanu corp. din Mintiu Bistrift'a, Vasiliu Petrea corp. din Runcu, Alessandra Cops'a corp. din Mogoj'a, Tom'a Botirla corp. din Santion'a, Constantino Oltianu din Semisn'a, Ioann Imbusanu din Sacalai'a. Dupa pauza la postirea Contelui Baim s'au mai repetit u inca de vre-o dñeori la care de tôte pările se audi strigări de Viavate si "Es lebe lange die romanische Nation." Ioann Imbuzanu, ostasiu. "C."

Scire importanta. In diuariulu "Indep. Belgica" dela 23 Aprile s'au publicat urmatorele linie: "In lumea diplomatica se vorbesce de ore-care note confidentiale emanandu dela Princele Carolu alu Romaniei, si cari potu face a se predice mai o lovire de statu. Princele aru si espnsu neputinita mai absoluta de a guvernă in limitele unei constituiri ce da parlamentului drepturi ce nu le are nici chiaru in tierile cele mai inaintate, si acăst'a acolo unde, printro fatale anomalia, popratiunile suntu inca in copilaria in privint'a practicei vietiei costitutiunale."

** (Espositiunea din Moscova.) Ca sa se pote face ospetilor din Austri'a primire stralucita s'au constituitu in Moscova sub presidiul lui Brezobrazov unu comitetu de o sută de membri, care au determinat 4000 ruble pentru primirea Austriacilor, dintre cari se asculta 40 de insi. Se speră, ca ospetii acestia voru ramane 10 dñe in Petersburg, pentru care tempu le suntu pregatite apartamentele din otelulu "Bellevue." Mai incolo se voru face dispositiuni pentru unu prandiu stralucit u si unu concertu in onorea loru. Tôte redactiunile diuarielor din Petersburg voru tramite ospetilor diuarele loru gratis si bileturile francate pentru de a se folosi de calea ferata dela granita austriaca pâna in Petersburg, s'au tramsu déjà in Praga si in Viena. O dificultate s'au ivit, deoarece clericilor esterni nu le este iertat, sa mearga la Russi'a fără concesiune anumita din partea despartimentului acestui, generalulu Sulvato v au suspendat formalitatea amintita, si in Petersburg e sperare, ca cu deosebire din Galitia voru sosi preoți numerosi.

Nr. 17—2 EDICTU. Ioann Chira, din Comuna Sebesialu de Josu, in Seauul Sabiu, care de doi ani, cu necredintia parasindu si pre legiu'a sea sotia, Maria lui Vasile Cartie, totu de acolo, au pribegit u lume, prin acëst'a se provoca, că in terminu de unu anu de dñe dela datulu de fatia, sa se presentie inaintea subscribului foru matrimonial, căci la din contra se va decide procesulu matrimonialu asupra-i porntu, si in absența lui la intielesulu SS. Canone ale bisericei noastre gr. res.

Sabiul 22 Aprile 1867. Scaunulu protop. gr. res. alu Tractului Sabiu lui alu 2-lea.

Ioann Panoviciu, Protopopu.

Burs'a de Vienn'a. Din 26 Aprile (8 Maiu) 1867. Metalicele 5% 58 60 Actiile de creditu 166 60 Imprumut. nat. 5% 69 40 Argintulu 129 75 Actiile de banca 719 Galbinulu 6 22

*) Ne-aru placea să avemu ce-va pozitivu despre intemplarea amintita aci. Red.)